

Tit. Licejska knjižnica
Ljubljana

Poštnina plačana v ... ni!

ODVETNIŠKA PISARNA

Uredništvo in upravništvo:
Wildenrainerjeva ul. 15/III.
Dopisi morajo biti podpisani
in frankovani.

GLASILO ODVETNIŠKEGA IN
NOTARSKEGA URADNIŠTVA

— Izhaja vsak mesec. —
Naročnina stane za celo
leto 24 dinarjev. — Po-
samezna številka 2 dinarja.

Štev. 4.—5.

V Mariboru, mesca aprila 1923.

Leto X.

Dr. IVAN TAVČAR

* 28. VIII. 1851 — † 19. II. 1923

† Dr. Ivan Tavčar.

Umril je — mož!
Kje tak je še med nami
Kot on, ki spi v prezgodnji groba jami
Posuti v zimi z vencel, s šopki rož?
Simon Gregorčič.

Ne boš več v pravdah pisal, kaj se toži,
ne stal sred množice kot v morju skala
beseda tvoja ne bo več brenčala
kot pšica, kadar z loka se izproži.

Dr. Alojzij Gradnik.

V Ljubljani na svojem stanovanju na Bregu je umrl dne 19. februarja 1923 ob 13. uri **dr. Ivan Tavčar**. Njegov veliki duh je splaval za vedno v neskončne višave.

Bliskovito se je razširila ta tužna vest po celi Sloveniji, po vsej ujedinjeni Jugoslaviji, ter pretresla na sploh slovanski svet, kojega je velik pokojnik s plamtečim srcem in z vsem žarom domovinske ljubezni ljubil.

Stotisočem se krči žalosti srce ob nenadomestljivi izgubi jednega najboljših, najzaslužnejših in najpoštenjših sinov, kar jih je rodila slovenska zemlja. Neizprosna smrt nam je ugrabila najmarkantnejšo osebnost slovenske zgodovine, neustrašnega bojnika na pravnem polju, odličnega politika, enega prvih slovenskih pisateljev, neumornega kulturnega delavca in najblažje čutečega človeka.

Zato si je nadela v teh dneh splošne žalosti žalno obleko cela Slovenija in z njo žalujejo vsi, ki gojijo plemenite čute in ki znajo ceniti one redke lastnosti, katere so v tako izredni meri dičile popularnega in velikega pokojnika.

* * *

Dr. Ivan Tavčar se je rodil dne 28. avgusta 1851 v mali kmečki hiši na Visokem v Poljanah nad Škofjo Loko na Kranjskem.

Čvrsti Janezek je rasel v skromnih razmerah ter že v ljudski šoli pokazal svojo izredno nadarjenost.

Gimnazijo je študiral v Ljubljani in v Novem mestu ter je leta 1871: položil zrelostni izpit z **odličnim uspehom** na ljubljanski gimnaziji.

Juridično fakulteto je študiral na Dunaju in sicer se je v jeseni leta 1871. vpisal v dunajsko „alma mater“ ter pristopil kot član „Sloveniji“. Poln kipečega življenja, visokostasen, s krepkimi prsi, lepo glavo, pokrito z gostimi kodri, kazal je že takrat nenavadno podjetnost in energijo ter je v kratkem zavladal nad svojimi tovariši. Njegov govorniški talent je že takrat imponiral in njegovi čarljivi govori, polni poezije, so vzbujali povsod občudovanje.

Kot večina takratnih slovenskih visokošolcev se je tudi dr. Tavčar preživljal na Dunaju po največ z instrukcijami. Vendar mu je tudi njegovo slovstveno delovanje nekaj donašalo. V štirih letih je končal pravne študije ter se povrnil kot doktor prava v svojo domovino.

Dr. Tavčar je že kot visokošolec nastopil na Dunaju kot bорец napredne misli ter postal pozneje v domovini oče slovenskega liberalizma.

Dr. Ivan Tavčar se je odločil za odvetniški poklic. Mesca septembra leta 1875. vstopil je kot kandidat pri odvetniku in nemškem kolovodji dr. pl. Schrey-u v Ljubljani. Takrat so bili narodni bojovníki za slovensko stvar redki. Izmed 10 ljubljanskih odvetnikov sta bila le dva slovenska (dr. Munda in dr. Moše). Takrat v 70ih letih je preživljal slovenski narod žalostno dobo. Na lastni zemlji ni bil svoj gospod. Slovenski jezik je bil zatiran pri vseh uradih, zastopih, v šoli in drugod. Nemci in renegati so se šopirili po naši lepi slovenski zemlji ter gospodovali birokratično in brezobzirno v uradih, proglašujoč v čisto slovenskih krajih nemščino kot izključno deželni in občevalni jezik, zlasti pa pri sodiščih. Ta žalostni položaj domovine je gotovo dokaj pripomogel, da se je z domovinsko ljubeznijo prepokeni dr. Tavčar odločil za odvetniški poklic, kojemu je bila z baš takrat izišlim novim odvetniškim zakonom zajamčena svoboda in nezavisnost. In mladi koncipijent dr. Tavčar se je teh zakonitih svoboščin v polni meri poslužil. Neumorno delaven, več pravniških ved, priznan talent, nastopil je kot ognjevit govornik v obrambo teptanih slovenskih pravic ter je tudi s peresom v odličnih člankih strastno in z vso vehemenco podil Nemce iz njihovih nezasluženih pozicij. Branil je slovenske svetinje ter širil narodno samozavest in ljubezen do domovine. Kot bojevit zagovornik slovenskih pravic pridobil si je dr. Tavčar že kot koncipijent ljubezen in zaupanje slovenskega ljudstva. A tudi pri vladnih faktorjih je dosegel veliko vpoštevanje, da se je začelo z redukcijo nemške nadvlade na Kranjskem.

Za slovensko uradovanje pri sodiščih si je pridobil dr. Ivan Tavčar prav posebne zasluge. Takrat so bili na dnevnem redu slučajji, da so višje instance razveljavljale razsodbe nižjih sodišč v čisto slovenskih krajih le radi tega, ker so bile sodbe izdane v slovenskem jeziku. Energičen in izboren jurist, mladi koncipijent dr. Tavčar, ki je bil prežet domovinske ljubezni, je mnogo pripomogel, da je po trdovratnih odporih od strani višjih sodnih instanc prišlo do značnega jezikovnega ukaza ministra dr. Pražaka od 18. apr. 1882 na prezidij graškega nadsodišča, s kojim je bila pokazana odločna volja tedanje justične uprave, da se slovenski jezik v sodni praksi mora uveljavljati.

Še kot odvetniški kandidat spisal je dr. Tavčar poleg raznih povesti za slovensko ljudstvo „pouk o najpotrebnejših zakonih“, ki je bil izdan pri družbi sv. Mohorja v Celovcu pod naslovom „Slovenski Pravniki“.

Začetkom leta 1877. prestopil je dr. Tavčar kot koncipijent v pisarno veleizobraženega dr. Janeza Men-

cingerja, odvetnika v Kranju in leta 1880 se je preselil nazaj v Ljubljano, kjer je vstopil kot koncipijent v pisarno dr. Alfonsa Mošeta.

Odvetniški izpit je napravil koncem leta 1883 pri višjem deželnem sodišču v Trstu. Graški gospodje, ki so odvetniškega kandidata dr. Tavčarja že dobro poznali, ker jim je s svojim ostrim peresom v borbi za slovensko uradovanje dal le prevečkrat resno razmišljevati — nad njihovimi narodnimi grehi — bi si ga bili radi pri tajnem odvetniškem izpitu za zeleno mizo „poblizje ogledali“, toda bistroumni dr. Tavčar je zle namere teh zagrizenih nemških birokratov pravočasno zaslutil ter jo ubral k izpitu na nasprotno stran proti Adriji.

* * *

Kot šesti slovenski odvetnik je otvoril dr. Ivan Tavčar začetkom leta 1884. svojo odvetniško pisarno v Ljubljani.

Skoro 40 let je v tej pisarni blagodejno deloval ter razvijal pravni čut, ki je bil njemu v tako veliki meri lasten, kot malokateremu pravniku. Njegov vzgled je odseval daleč na okoli. Vzgojil je celo vrsto odličnih odvetnikov, ki so mu sledili na stanovskem, narodnem in političnem polju ter pomagali uresničevati one visoke cilje, katere si je načrtal njih „mojster“ — veliki mislec, — poln dobrih idej, prežet z duhom pravičnosti, poštenja, človekoljublja in požrtvovalnosti.

Dr. Tavčarjeva pisarna je bila prava narodna pisarna.

Poznan in priljubljen iz koncipijentovske dobe, postal je dr. Tavčar kot odvetnik splošno oboževan ljudski pravni zastopnik. Predvsem so bila v njegovi pisarni vsa osebna pravna posvetovanja in razne važne konference zastoj.

Zastopstva v takozvanih „umazanih pravadah“ je odklanjal. Tudi se v pravadah ni posluževal odvetniških „trikov“. Njegov nenavadno razviti pravni čut ga je obvladal tudi kot odvetnika ter ga nikaki obziri niso premaknili raz tega vzvišenega stališča.

Vsled teh redkih lastnosti in priznanih njegovih govorniških uspehov je bila njegova pisarna naravnost oblegana. Zlasti ob tržnih dnevih se je v njegovi pisarni kar trlo strank iz dežele. Dr. Tavčar je imel za vsakega prijazno besedo. Z občudovanja vredno potrpežljivostjo je odgovarjal na razna pravna in nepravna vprašanja ter delil svoje bogate pravne poduke.

Zlata reka se je pretakala po tej pisarni. Bilo je treba samo zajemati. Toda dr. Tavčar se ni pripognil. Odvetniška pisarna mu ni imela služiti kot navadna obrt. Vzvišeno mnenje je imel o odvetniškem stanu. Zato pa se njegovo uradništvo pri njem ni naučilo računati.

Vkljub temu pa je njegova pisarna zaposlovala do deset in več uradnikov, katerim je bil dr. Ivan Tavčar odličen in dober šef. Marsikateri uradnik je občudoval šefovo človekoljublje, poštenje, njegov izkri-

staliziran pravni čut, zlasti pa njegovo neumorno delavnost. V njegovi pisarni niso bili znani mezdni boji pisarniškega uradništva.

Kakor je drugod dr. Tavčar vpošteval pravico in resnico — to božjo hčerko in rajsko to devico — tako je bil tudi napram svojemu osebju pravičen, dober in blag šef. Znal je zmožnosti posameznikov pravilno ocenjevati ter je temu primerno razdelil delo in določil honorar. Ker je bil svojim uradnikom ne le skrben oče in večš učitelj, temveč predvsem posnemanja vreden človek z izvrstnimi lastnostmi, ga je njegovo uradništvo ljubilo in globoko spoštovalo. Dr. Tavčar je znal poskrbeti, da je bilo njegovo uradništvo vsled korektnega obnašanja in strokovne kvalifikacije pri oblastvih priznано in da je uživalo potreben ugled. Radi tega pa je bilo isto zavidano od drugih tovarišev tudi v gmotnem in družabnem oziru.

Kdor je enkrat v življenju srečal dr. Tavčarja, ta ni več pozabil tega vplivnega in reprezentativnega moža.

Kjerkoli se je pojavil, zapustil je nezabne vtise. Že od daleč si ga spoznal po njegovi značilni hoji. Metajoč noge daleč s silo, da so padale na tlak najprej na peto, odmeval je njegov korak enakomerno in krepko. Njegovo lepo lice z značilnimi potezami je obkroževala temna brada.

Kadar se je podal na sodne komisije na deželo, bil je to pravi praznik za prebivalstvo dotičnega okraja. Koj se je razvedelo: „Dr. Tavčar je tu, pojdemo ga poslušat“. In sodna dvorana se je napolnila občinstva, kajti njegovi govori so bili objektivni, duhoviti ter prepleteni z živo naslikanimi prigodbami, ki so jih sproti vstvarjale dr. Tavčarjeva iznajdljivost, velik spomin in nedosežno duševno obzorje.

Po razpravi bil je dr. Tavčar često predmet občudovanja. Neumorno delaven, ni štedil ne truda, ne denarja ter je porabil tudi take prilike za narodno delovanje. Obkoljen od svojih prijateljev in oboževalcev je v ognjevitih govorih navduševal poslušalce za domovinsko ljubezen ter širil med nje narodno zavednost. Včasih je stal kot vstvarjajoči magnet sredi množice, drugič je prekipeval političnega navdušenja kot živ spomenik napredne misli.

Odlikoval se je kot ljudski govornik v blesteči polemiki s finim sarkazmom, zbadljivim humorjem, z bogatimi citati in z nedosežnimi primerami.

Vkljub varovanju svojih načel pa je hranil pod navidezno trdo skorjo plemenito in mehko srce, ki je nasprotniku prizanašalo in odpuščalo.

Kot pravni zastopnik poznal je le stvar. Ako je smatral pravdo za pošteno in je ustrezala njegovemu pravnemu čutu, dobila je stranka v njem odločnega branitelja pravice. Dr. Tavčar je bil znamenit jurist ter je točno poznal besedilo vsakega zakona. Vendar se v napadalnih in obrambnih sredstvih ni posluževal citiranja paragrafov, temveč je ostal govornik tudi v pravadah.

Pismene vloge je dičil poseben slog, ki je bil lasten le dr. Tavčarju. Njegovi prizivi so bili polni

prepričevalne retorike in polni soli, ki se ne zajema iz teorije, temveč iz pravnega čuta.

Kadar se je pojavil kot zagovornik pri sodnih dvorih, ali pa pri najvišjih instancah, bila je to prava senzacija.

Dr. Tavčar se na prizivnih razpravah ni zadovoljil s tem, da bi tam prečital ali recital vsebino že predložene pritožbe ter na to hitel s popolnjevanjem stroškovnika, kakor se to često dogaja pri sličnih razpravah. Na strani sodnikov ob takih prilikah ni bilo dolgočasnja, zevanja in gledanja na uro, kedaj bode zastopnik odigral svojo formalno vlogo.

Dr. Tavčar je nastopil z resnim in elegantnim govorom ter globoko zasnoval svoja juridična izvajanja. Njegove žive besede, govornjene s temperamentom, so imponirale ter zalegle tudi pri njegovih političnih in osebnih nasprotnikih.

Ko se je dvignil, premotril je z večjim pogledom dvorano, pogladil lepo temno brado, šinil parkrat z roko skozi bujne lase ter začel s svojim govorom. Najprej mirno, potem vedno bolj burno je valoval govor po dvorani. Stroga stvarnost, sijajna oblika in globoka juridična vsebina je vplivala na sodnike, da so ga pozorno poslušali do konca. Povedel je sodnike s prepričevalno besedo in stvarnimi argumenti seboj v neraziskano pravno stvarino ali pa jim pokazal pravo smer, ki pelje k pravilni razsoji njegove pravične pravde. Govoril jim je odličen odvetnik, ki se bori za stvar iz prepričanja, zadobljenega iz poglobitve v pravdo gradivo. In nemalokrat je bil njegov trud venčan s polnim uspehom.

Po razpravi obveljal je le en glas: „Govoril je mojster govornik in mojster jurist“.

* * *

Prost mora biti, prost moj rod!
Na svoji zemlji svoj gospod!

S. G.

Leta 1863 bil je osnovan Južni Sokol v Ljubljani, ki pa je bil leta 1867. razpuščen. Na to se je osnoval Ljubljanski Sokol.

V oni dobi je avstrijska vlada po svojih nemško mislečih eksponentih silovito pritiskala slovenski narod k tlom. Kot tirani so vladali nemški birokratje po naših slovenskih deželah. Pod tem silnim pritiskom zavladalo je splšno narodno mrtvilo. Obrtniki in trgovci so se skušali prilagoditi neznosnim razmeram, uradništvo in učiteljstvo je klonilo tilnik. Narod pa je ostal brez vodstva inteligence. Toda v plasteh naroda je tlel ogenj žarke domovinske ljubezni. Valoval je srd zatirane in užaljene narodne duše. Ti srčni čuti niso smeli nenadno bukni na dan, ker Slovenec ni bil prost gospodar na svoji lastni grudi.

Da se teptani narod reši teh okov, postavili so se redki toda odločni narodni borci na čelo ljudskih

mas ter začeli ustanavljati prosvetna društva, čitalnice, predvsem pa Sokola.

Pričelo se je podrobno delo za narodno osvobodjenje. Moč govornišva je elektrizirala ljudske množice, ki so se v trumah in v složnosti udeleževale teh narodnih skupščin ter tam zajemale duševno hrano in se krepile za težaven boj proti tujčevi nadvladi. Zlasti Sokolstvo je bilo takrat poklicano, da daje smer prebujeni narodni zavesti, da načeluje v neustrašenem boju za narodne pridobitve, krepki omahljivce in bodri slabiče.

Rdeča srajca je takrat delala prave čudeže.

Ljudstvo je instinktivno čutilo, da ima iskati le med Sokoli neustrašene in neodvisne boritelje, ki bodo svoj rod povedli v boljšo bodočnost.

Te velike naloge se je v polni meri zavedlo tudi Sokolstvo ter postavljalo na čelo sokolskim vrstam može, ki so vsled svoje pogumnosti, značajnosti, neodvisnosti in zbog svoje vsestranske sposobnosti dajali jamstvo, da bodo zmagonosno dvigali narodni prapor ter brezobzirno podili ošabnega tujca iz slovenske očetnjave.

Kdo je bil takrat bolj poklican za to važno mesto, kot ljubljeneec naroda dr. Ivan Tavčar, ki je vžival velik ugled in katerega so za to mesto dičile vse potrebne lastnosti. Odličen politik-voditelj, izboren pisatelj, izvrsten govornik, vse to ga je vsposobljalo za to odlično mesto.

Radi teh redkih lastnosti bil je leta 1882. dr. Ivan Tavčar izbran za starosta Ljubljanskega Sokola.

S tem je pridobilo slovensko Sokolstvo novega sijaja in velikega razmaha. Ljudje, ki so takrat stali neodločni ob strani, so hiteli v sokolske vrste. Med inteligenco je prevladoval rek: „Kdor Slovan, ta Sokol“. A tudi med širše plasti naroda so prodrli oživljajoči žarki sokolske ideje.

Dr. Tavčar je bil 10 let starosta Ljubljanskega Sokola.

Leta 1904. je predsedoval kot starosta vsesokolskemu izletu v Ljubljani, ki je položil temelj Slovenski Sokolski Zvezi. Leta 1912. se je udeležil kot Ljubljanski župan vsesokolskega izleta v Pragi ter bil z drugimi znamenitimi slovenskimi voditelji sprejet na praškem kolodvoru osebno od takratnega praškega župana Dr. Groš-a.

Sokolska zgodovina bode pisala z zlatimi črkami vrline tega velikega vzor-Sokola, tega nedosežnega genija, ki je vzgledno deloval med nami.

Dr. Tavčar se kot starosta ni odlikoval samo vsled duševne sile, odločnosti, energije in neverjetne delavnosti. On je bil pravi sokolski vzor tudi vsled svojih telesnih vrlin in impozantne postave. Naj navedem prvo srečanje, ko sem z drugimi tovariši vred prvič videl dr. Tavčarja, ki nam je zapustil nezabne spomine.

Bilo je leta 1895., ko se je vršilo veliko sokolsko slavlje v Celju ob priliki blagoslovljenja Narodnega doma.

Napovedan je bil poleg drugih sokolskih društev tudi prihod češkega, srbskega in ljubljanskega Sokola. Mi mladi Sokoliči smo stali kajpada v vrsti poleg starejših Sokolov ter na celjskem kolodvoru nestrpno pričakovali prihoda ljubljanskega Sokola.

Kar se vstavi vlak in iz njega izstopijo ljubljanski Sokoli. Najprvo nas je presenetila deputacija — izrednih velikanov — srbskega Sokola „Dušan silni“ iz Beograda, potem pa so iskale naše oči starosto ljubljanskega Sokola dr. Tavčarja, o kojem smo toliko zanimivega slišali in čitali.

V prvih vrstah se pojavi impozantna oseba dr. Tavčarjeva, ki je bil takrat na vrhuncu svoje moške moči in lepote. Zdravje in sila sta kipeli iz njegove osebnosti. Sokolski kroj je izvrstno pristojal njegovi nenavadni osebi. Izrazit je bil njegov obraz, katerega je krasila lepa črna brada.

Z navdušenim govorom se je kot starosta zahvalil za veličastni sprejem in njegov lepozvoneč glas je v trenutku osvojil srca vseh navzočih Sokolov. Kakor se nam predstavlja Apollo, tako je stal brat Tavčar v svoji lepi mladostni močnatosti med svojimi sokolskimi ljubitelji.

Pozabili smo za hip na vso okolico, zlasti na nemčursko svojat, ki je s huronskim „hajlanjem“ in kamni pričakovala, da se prikažejo Sokoli na celjski ulici.

Dr. Tavčar postavil se je na čelo impozantnemu sokolskemu sprevodu. Številni staroste — ob enem narodni voditelji — so mu sledili.

S svojim značilnim korakom premeril je prehod ter se prikazal zunaj kolodvora. Ob njegovem pogledu je za hip obmolnila presenečena nemška svojat, a le za hip. V naslednjem trenutku je divje nemško vpitje pretresalo zrak in gosta toča kamenja se je vsula proti nam.

Celjski nemški meščani (advokatje in juristi) ter iz nemškega Gradca dospeli „burši“ so bili v prvih vrstah zaslepljene in podkupljene nemške druhalj ter so se zaganjali v sokolske vrste, pred vsem pa v lastne stanovske tovariše slovenske narodnosti. Starosta dr. Tavčar je — ne meneč se za divje izbruhe pobesnele druhalj — dostojanstveno korakal na čelu neustrašenih sokolskih vrst.

Ni primeren čas in ne zadosti prostora, da bi zamogel opisati ganljive prizore in splošno navdušenje, ki je zavladovalo ob ognjevitom in globokem govoru, ki ga je istega večera govoril dr. Tavčar pred tisočero množico v Narodnem domu, zastraženem po vojaštvu, da ni bilo možno priti v stik z nemčursko množico, ki nas je vso noč oblegovala ter razgrajala.

Drugi dan se je vila prava „rudeča poplava“, ko so korakale sokolske čete z okrašenimi sokolskimi prapori od Narodnega doma na Lavo. Celjski opat

Ogradi je ob veliki asistenci duhovščine celebriral sv. mašo pod milim nebom na Lavi. Daleč na okrog so se v vzornem redu razprostirale rudeče vrste Sokolov. Sokoli na ovenčanih konjih so izpopolnjevali to narodno vojsko. Slovenske trobojnice so svečano vihrale. Strelji možnarjev so praznično odmevali ter naznanjali širom savinjske doline, da so tu zbrana narodna krdela, ki pošiljajo v višave vroče želje za skorajšnjo osvoboditev slovenskega naroda izpod tujčevega jarma.

Pred nami pa so stali staroste številnih sokolskih društev, ob enem predstavitelji narodnega hotenja. Po večini so bili to priznani narodni voditelji. Izrazite osebnosti z nevenljivimi zaslugami smo opazili med to narodno generaliteto. Poleg številnih narodnih borcev smo v kroju opazili zlasti dr. Jos. Serneca, starosto celjskih Slovencev, dr. Ivana Dečka, narodnega prvoboritelja na Štajerskem, dr. Franja Rosino, dr. Juro Hrašovca, dr. Dragotina Treo in druge, ki so bili vsi po svojem požrtvovalnem delovanju na narodnem polju priznane in odlične osebnosti. **Izmed vseh pa se je odlikovala reprezentativna osebnost dr. Ivana Tavčarja, kakor se odlikuje izmed svetlih zvezd „lutarnja zvezda—vodnica“.**

Dr. Tavčar je kot pisatelj zapustil svojemu narodu bogato dedščino.

Srečen vek, ki je podal sodobnikom takega duševnega velikana, kot je bil Emil Leon. Med drugimi vrlinami razpolagal je z živahno domišljijo, da ga je lahkoten razmah bujne fantazije zanašal v prošle in bodoče vekove. Pri vsem tem pa je obvladal čudovito stvarnost ter opremil svoja dela s prozorno jastnostjo.

Dr. Tavčar je bil odličen novinar, ki je slovel kot prvovrsten člankar. S svojim ostrim peresom je vodil z uprav mladeniško čilostjo in ognjevitostjo duhovite polemike, ki so se odlikovale tudi glede objektivnosti.

Že kot 16letni dijak je spisal novelo „Madame Amalija.“ Na univerzi na Dunaju od leta 1872. dalje pa je postal pravi pričetek dr. Tavčarjevega plodonosnega delovanja na pisateljskem polju. Ne da bi pri tem zanemarjal pravne študije, vrgel se je z vso vnemo na pisateljstvo ter se posvetil literaturi. Sam pravi v nekem spisu: „Na univerzi sem pridno pisaril, med tem pa požiral kolikor mogoče vse literature celega sveta, kolikor se jih je dobilo v nemških prevodih.“

Svoje prve spise priobčeval je v „Zori (1872). V Zori so izišle povesti Antonio Gledjevič, Bolna ljubezen, Mlada leta. V Stritarjevem Zvonu: Ivan Slavelj, Kobiljekar, Kalan, Valovi življenja, Soror Pia. V Slovanu: Novela: Janez Solnce in dr. v Ljubljanskem Zvonu: zgodovinsko in romantično navdahnjeni spisi Otok in Struga (1881), Kuzovci (1882), slika iz verskih bojev v loških hribih krasna novela „Vita vitae meae (1882), črtica iz davnega rimskega življenja Tiberius Pannonicus (1882) novela v obliki kronike „Grajski pisar“, „Zala“ 1894, roman Mrtva srca (1888), satirična utopija 4000, obširen zgodovinski roman „Izza Kongresa“ (1905—1907), Cvetje v jeseni (1917), Visoška kronika

(1919). Poleg tega pa je Emil Leon napisal vse polno realistično-idealiziranih slik, mičnih zgodb, od kojih je pozneje nekatere priobčil v svojih „Povestih“.

Pisal je s čudovito lahkoto. Kar je napisal, mu je privrelo iz globokega prepričanja. Blesteči jezik s pesniškim poletom krasi vsako njegovo delo podprto s krepkimi prispodobami. Čitanje njegovih spisov, pisanih v njegovem posebnem slogu, je pravi užitek. Kako lepo pravi n. pr. o materni ljubezni v romanu „Mrtva srca“: „Lepa cvetica si, materna ljubezen! Kadar je srce prazno in pust, je duša potrta in od blagih čutov zapuščena, tedaj se zateče vedno k tebi, vzorna ljubezen. In ti jo napolniš z nebeškimi darovi in kakor mavrica zlata se razpneš čez njo“.

Na drugem mestu pravi: „Sladka je vsaka ljubezen, ali najslajša je tista prva, komaj zbudjena, mlada ljubezen do domovine“.

Kmeta primerja kralju z značilnim izrekom: „Če ima dobro in čedno napravo, če ima primerno zemljo, da jemlje iz nje življenje in davek, če nima dolgov, pač pa polne hleve in če ima kupico zdravih in pokornih otrok, je kmet kralj, neodvisen od vsega sveta“.

Na domačo zemljo je naslovil ta le slavospev:

„To je naša edina neskajljena prijateljica, vedno ti kaže en in isti obraz. In zvesta ti ostane, če jo še tlikokrat zatajiš. Zemlja domača, ni prazna beseda: Del je mojega življenja, in če se mi vzame del nje, se mi je vzelo tudi življenje. Ko si oglodan do kosti, ko te povsod preganjajo, kakor bi se bile gobe razpasle po tvojem telesu, te sprejme domača zemlja z istim obrazom, kakor te je sprejela nekdanj, ko so te še v zibelj polagali. Nisi doživel spomladi, da bi ti ne bila sipala svojih sadov. Mogoče, da je težko umreti — moja vera to ni! — Ali toliko zapišem, da bi rajše umrl sredi domače doline, bodisi od gladu, nego na zlatem polju nemškega cesarja, kjer bi imel vsega na kupe“.

Dr. Tavčar je bil v svojih spisih naroden pripovedovalec, pisatelj zgodovinskih povesti, romantik, realist, kritik, satirik, predvsem pa lirik, čeprav ni pisal verzov. Njegova ustvarjajoča fantazija povede čitatelja v zasanjana kraljestva prošlosti, pričara ti žive pokrajine, da se zadivljen v nenavadno vsebino udajaš sladki opojnosti. Njegovi spisi so čist izliv njegovega temperamenta in čuvstvovanja.

Preobsežna in premnogovrstna je snov na literarnem polju velikega pokojnika — enega najsijajnejših talentov naše dobe — da bi jo zamogli v našem skromnem listu le v najmanjšem delu prav prikazati. Pokojnik si je sam postavil velik in trajen spomenik z literarnimi deli. Strokovnjaki pa bodo imeli hvaležen posel, ko bodo pisali zgodovino moža vzorne duhovitosti, ogromne energije in vztrajnosti, ki nam je zapustil dragocene sadove svojega silnega duha.

Dr. Tavčar je bil dolgoletni politični voditelj. Bil je nesebičen in dalekoviden politik. Mož z zlatim srcem, vedno čistih rok, ljubljeno od svojih somišljenikov in globoko spoštovan od političnih nasprotnikov.

Kot pravi orjak zmagoval je mnogostransko zaposlenost. Bil je urednik Slovenskega Naroda, nekaj let tudi urednik Ljubljanskega Zvona, pisatelj, državni in deželni poslanec, deželni odbornik, ljubljanski občinski svetnik, podžupan in župan, starosta ljubljanskega Sokola, predsednik mestne gledališke uprave, odbornik Družba sv. Cirila in Metoda, odbornik Radogoja, predsednik Ljubljanske kreditne banke, član disciplinarnega sveta odvetniške zbornice i. t. d. Povsod je dejansko delal ter doprinašal velike materijalne in duševne žrtve. Plodonosno je bilo njegovo delovanje v ljubljanskem občinskem svetu, v kranjskem deželnem zboru in nezabni ostanejo njegovi govori v dunajskem parlamentu. Poleg tega pa je vestno vršil svoj odvetniški poklic skoro 40 let. Z njegovo ogromno energijo in dosledno vztrajnostjo je vse to zmagoval s čudovito lahkoto. Vso povprečno inteligenco je daleko nadkriljeval ter delal za 10 drugih, vztrajnih in nesebičnih narodnih delavcev. V znak hvaležnosti in priznanja bil je — poleg zavze-manja drugih častnih mest — izvoljen v mnogobrojne občine in druge korporacije kot časten član.

* * *

Dolgost življenja našega je kratka,
Kaj znanec je zasula že lopata,
Odrta noč in dan so groba vrata,
Al' dneva ne pove nobena pratka.
Dr. France Prešern.

Pol stoletja je preživel dr. Tavčar v delu in borbi. Bogato in blagoslovljeno je bilo življenje tega velikega borca za svobodo in napredek.

Pred pragom v večnost mu je še bil izpolnjen san, ki ga je sanjala že v nežni mladosti njegova bogata duša o narodnem osvobojenju. Učakal je ujedinjenje slovenskega naroda z brati na jugu v eno narodno državo.

Kot izvoljen poslanec ljube mu Ljubljane podal se je na jesen svojega življenja v narodno skupščino v Beograd.

Glava in brada že osiveli, postava še nesklonjena, došel je z nekoliko počasnejšim, a še vedno krepkim korakom v prvi narodni parlament. Duševno še vedno čil z mladim srcem gnala ga je skrb za bodočnost ujedinjene države v našo prestolico.

Med narodnimi poslanci zapazil je dovolj sposobnih in domovinske ljubezni prežetih mož, da v slogi in požrtvovalnosti lahko zastavijo zadosti moči za ohranitev in utrjenje mlade naše države. Videč vajeti v spretnih rokah preizkušene ministraškega predsednika Nikole Pašića, ki v kljub visoki starosti vodi državno krmilo z odločno silo nevpogljive volje, zapustil je starosta slovenskega naroda Beograd z vročo željo, naj postane ta naša mlada ujedinjena država srečna in mogočna.

Zadnji dve leti svojega življenja prebil je dr. Tavčar večinoma na svojem posestvu na Visokem v Poljanski dolini. Leta 1893 .kupil si je pokojnik gradič Visoko, ki je bil svoj čas lovski gradič brežinskih škofov.

Za dvorcem se razprostira sadni vrt. Takoj za vrtom pa se dviga svet polagoma v hrib. Že pred 20 leti dal je dr. Tavčar nasaditi po tem pobočju na dolgo in široko prekrasen pas smrek.

Sredi gaja na solnčni izseki dal si je pokojnik izgraditi poslednje bivališče. Njegov „Mirni dom“ tvori domača grobnica iz železa in betona.

Kakor je imel dr. Tavčar v svojih delih svoj poseben slog, tako je dal tudi svojo grobnico zgraditi po svojem posebno zamišljenem načrtu.

V njegov „Mirni dom“ pelje 6 stopnic. Na levo in desno je soba. V sobi police, pripravljene za zadnja ležišča „Visoških“.

Od tod je krasen razgled na visoški dvorec z divno okolico. Pogled na Smoldno in Gabrško goro s cerkvico sv. Primoža in tja na desno k sv. Volniku. V dolini vodi cesta iz Škofja Loke v Žiri. Ne daleč se vije rib bogata Poljansčica. Čudovita je ta panorama.

Tih, diven, neskončno poetičen prostor izbral si je dr. Ivan Tavčar za poslednje ležišče — za snivanje večnega spanja.

V tem prekrasem planinskem svetu prebiva zdravo slovensko ljudstvo krepkega in lepega plemena. V značaju se kaže samozavest in ponos.

Ob 70letnici opisuje dr. Tavčar svoja razmišljanja v spisu: „Na Visokem l. 1936“ tako-le: Pomlad s cvetličnatim svojim krilom je priplavala znova na Poljansko dolino. Zopet se je obesilo cvetje po drevju in po skalinah. Cvetje pa poganja znova tudi v srcih človeških, ki so prerोजना z vsako spomladjo“.

Ko preide svoja razmišljanja od rojstva pa do sive starosti, navaja med drugim:

„Razni kaplani in župniki, da, celo škofje so mi vsiljevali svojo sol modrosti, a sem jo odklanjal; namesto z vodo, so me obličali z gnojnico in mržnjo svojo, toda dolžan jim nisem ostal ničesar“.

Za tem pa opisuje občutke, ki so ga očitvidno navdajali ob 70letnici.

Vzklik: „Pulvis es et in pulverem reverteris“ se je le za kratko dobo izpremenil v „Agricola fuisti et in agricolam reverteris“.

Takratne občutke nam pokojnik sam prikazuje v naslednjem razkritju samega sebe:

„Bilo mi je, kakor da me je pograbila velikanska neskončna pest usode ter me treščila iz nebes, da sem padel med večni krog svetov ter telebal od zvezde do zvezde, vedno hitreje, vedno globokeje v večno temo.

Pravkar na vrhuncu svoje moške duševne in fizične sile stoječ, ves podoben bujnemu vrelcu, ki bruha noč in dan val za valom izpod skal, ves podoben staremu hrastu orjaškega vejevja, polnega sočnega listja in želodov ter nudečega hladne sence celi vojaški kompaniji, sem hipoma usahnil.

Bog je bil poslal nad me bolezen, da sem ječal, kakor Job. In tako se je premenila moja harfa v žalostinko in piščal moja v jokanja glas! In že se mi je včasih dozdevalo, da čujem plahutati nad svojo glavo perotnice angela Azraela.

Poljanci pa znamo moško živeti, a tudi moško umreti. Za to sem bil pripravljen.

70letnico svojega rojstva sem obhajal, a moj narod mi je prav takrat povedal, da nisem živel zaman, da mi vrača vsaj del tiste ljubezni, ki sem mu jo posvečal vse življenje, da me spoštuje kot svojega sina, ki je bil — če nič drugega — vedno nesebičen in pošten človek. Priznal mi je moj narod, da svojih talentov nisem zakopal, da svoje luči nisem skrival pod mernik, da sem storil zanj vse, kar in kakor sem znal in mogel ter da sem bil **mož**, in ne **hudoben človek**. Zdi se mi, da ni večjega odlikovanja in sijajnejšega plačila, kakor priznanje naroda. Zavedal sem se, da nisem preživel samega sebe, da stoji moj ugled v najlepšem cvetu ter da je moje ime v ljudstvu sveže in svetlo, kakor pravkar kovan zlatnik.

Zato se torej nisem bal oditi v deželo tmine in smrtne sence.

Nikdar nisem bil odrekel pomočiubožcem, nikdar povzročil, da bi medlele vdovine oči; — če sem jedel sam svoj grizljaj, je z mano jedla tudi sirota; ako sem videl koga blizu pogina, sem mu podal roko. Duri svoje sem odpiral popotniku, a nikoli se nisem veselil nesreče sovražilca svojega in se vzradoval, ko ga je zadelo zlo. Spoštoval sem pravice hlapca svojega in deklice svoje. Oblačil sem pravičnost in gorečnost za resnico in pravico mi je bila plašč in venec. Slepca sem bil oko in noga hromcu. Oče sem bil potrebnim in **pravdo tistega, ki ga nisem poznal, sem preiskoval, kakor svojo**. Potrl sem mnogim nepravičnikom kočnike in iztrgal njih zobem marsikak plen.

Tako je govoril o sebi Job in tako so govorili moji prijatelji o meni.

Ljubljenemu in spoštovanemu možu ni težko umirati; gorje le onemu, ki se mora mržen ali davno pozabljen ločiti od tega sveta.

Za to se nisem bal umreti! Zakaj vedel sem, da bodo govorili na mojem grobu: „Umril je nadarjen, priden, pravičen in dober mož! Umril nam je telesno, da živi dalje v naših srcih.“

* * *

Oj težka pot, oj tožna pot,
Ko od srca srce se loči!
Mi spremljamo te žalujoči,
Saj ti na veke greš od tod—
Oj solzna pot, oj zadnja pot!

S. G.

Le prehitro so se uresničile slutnje velikega misleca dr. Tavčarja. Ni še poteklo dve leti, odkar se je ves slovenski narod veselil 70letnice narodovega ljubljence, ko je že dospel smrtni angel ter vpihnil luč življenja neustrašenemu orjaku. Onemenela so njegova

usta, utihnil njegov blagozvoneči glas, utrpnilo je za vedno njegovo blagočuteče srce. Ugasnile so njegove duhovite oči, izginil gorak njegov pogled poln dobrote in ljubezni.

Ločil se je od tega sveta največji izmed velikih sinov sedanje dobe. Umrl je obdan od svojih dragih v navzočnosti svoje nad vse ljubljene soproge in dveh sinov.

Ljubljana se je zavila v globoko žalost in z njo vred je objelo žalno čustvo ves jugoslovanski rod. Izsušeno njegovo truplo leži na mrtvaškem odru obdano od nešteti vencev in svežih rož sredi belih sveč. Sokolska in akademska častna straža čuva pri pokojniku. Množice trumoma romajo kropit ter se poslavljajo od svojega ljubljenca, enega prvih sinov Slovenije in Jugoslavije.

Ko je kralj zaznal za smrt pokojnika, se je zganil ter ginjen naročil, da se obitelji izrazi globoko kraljevo sožalje. Odrejeno je bilo, da cela država skaže zadnjo čast zaslužnemu pokojniku s tem, da se ga pokoplje na državne stroške.

Dne 23. in 24. svečana 1923 so se vršile pogrebne slavnosti. Nad 30.000 ljudi iz vseh stanov se je udeležilo pogreba. Zastopani so bili tudi vsi konzularni zastopniki, ki so v imenu svojih vlad kondolirali obitelji. Kraljevi zastopnik, komandant dravske divizije polkovnik Vucković, je vdovi gospej Franji Tavčarjevi ustmeno v kraljevem imenu izrazil globoko sožalje.

Dne 23. 2. ob 4. uri popoldne zazvonili so zvonovi v ljubljanski stolnici. Pred magistratom je blagoslovil stolni prošt Andrej Kalan ob številni duhovniški asistenci krsto, ki je bila vsa v cvetju in zelenju. Na to so se poslovili od pokojnika ljudski zastopniki, njegovi prijatelji, književniki in stanovski tovariši. Govorili so pokrajinski namestnik Ivan Hribar, odvetnik dr. Karl Triller, pesnik Oton Župančič, načelnik Jugoslovanskega Sokolskega Saveza dr. Viktor Murnik, v imenu odvetništva odvetnik dr. Janko Žirovnik in drugi.

Po končanih govorih zadonele so v srce segajoče žalostinke, sokolski prapori in zastave so poljubili v zadnje slovo krsto, na kar so jo položili v kapelico pri sv. Krištofu ter jo obsuli s cvetjem in venci.

Množica je plakala. V duhu pa je prisostvovala pogrebu vsa Slovenija in Jugoslavija, ki je klonila glavo v tugi ob veliki in nenadomestljivi zgubi.

Drugo jutro dne 24. febr. nadaljeval je pok. dr. Ivan Tavčar svojo zadnjo pot k večnemu počitku na domačo grobnico na Visoko.

Šest jezdecev Sokolov na iskrih belcih je obstopilo krsto pri sv. Krištofu in pričela se je zadnja pot na Visoko.

Kmalu se je formiral veličasten kondukt, katerega se je udeležila nešteta množica od blizu in daleč. Zastopniki vseh kulturnih, gospodarskih in političnih društev, deputacije sokolskih žup so se pridružili med potjo žalnemu sprevodu.

Kot triumfator se je vračal dr. Tavčar na svoj dom — k večnemu počitku.

Ob 10. uri dopoldne se je sprevod ustavil pred Visoškim dvorcem.

Solnce je sijalo s sinjega neba. Poljanska dolina je bila pokrita z belim snegom, ki se je čudovito lesketal ob solnčnih žarkih.

Zastave so vihrale, rože so se vsipavale, zvonovi so zvonili, ko se je sijajno spremstvo, obstoječe iz duhovščine, Sokolov, čitalničarjev in množice vseh vrst poslavljalo od svojega ljubljenca.

V imenu uredništva Slovenskega Naroda govoril je pretresljiv govor dr. Konrad Vodušek, v imenu sokolstva brat Bogomir Kajzel, v imenu akad. društva Jadran phil. Kolar, za lovsko društvo dr. Ivan Lovrenčič in drugi.

Ko so pristopili štirje rodni sinovi — Ante, Igor, Ivo in Fran — ter dvignili svojega očeta, da ga poneso k večnemu počitku, takrat je vsem zadrhtelo srce in ves vrt je napolnilo glasno ihtenje in plakanje številne množice.

Turobno so donele lovske fanfare, otožno so se glasili zvonovi od sv. Bolfenka, zrak so pretresle tri salve, izstreljene od domačih lovcev, ko je med ihtenjem ljudstva sprejela domača gruda svojega najboljšega sina v svoje naročje.

Kako je vrtec ta hladan,
Kako hladan, kako miran,
Posvetni hrup mu ni poznan.
S. G.

Tam zdaj počivajo telesni ostanki nepozabnega narodovega ljubljenca. Spomin na njega bode živel med nami dalje od roda do roda. Še pozni rodovi bodo romali na grob, ter blagrovali vek, v kojem je med nami živel in plodonosno deloval veliki sin Slovenije, odvetnik **dr. Ivan Tavčar**.

V Mariboru, na dan sv. Jožefa 1923.

Društveni predsednik:
Dragotin Gilčvert.

Volitve v Pokojninski zavod.

Našim volilcem!

Cenjani tovariši in tovarišice!

Volitve delegatov v Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani so končane. Z ozirom na razmere, ki so za časa volitve vladale, smemo na uspeh zreti s ponosom, saj je šla za nami do tretjine vseh volilcev. Povdarjamo, da se je vendar našlo skoraj 2000 tovarišev in tovarišic, ki so s ponosom korakali za našo skupno strokovno in nadstrankarsko idejo, ki so res svobodno po svoji vesti oddajali svoj glas za one, ki jih ne poznajo še le do včeraj, ampak do katerih imajo slejkoprej svoje polno zaupanje.

Tem našim zvestim tovarišem in tovarišicam vsa čast in iskrena jim hvala na njihovi možatosti.

Vsem tovarišem in tovarišicam širom Slovenije in Dalmacije pa kličemo: Le v složni in trdni organizaciji je moč. Upamo, da se bomo skoro zopet našli pri skupnem delu za naše skupne interese. Mi smo pripravljeni in na Vas je, da se odločite, ali nas bo podjetnik še nadalje izigral enega proti drugemu ali hočemo složnosti in s tem moči, ali pa hočemo ostati še nadalje razkosani in brez vsake moči!

Ljubljana, dne 6. februarja 1923.

Klub privatnih nameščencev Delavske zbornice v Ljubljani. — Zveza društev privatnih nameščencev Slovenije v Ljubljani.

Zahvala

volilcem strokovne in nadstrankarske liste!

Predsedstvo Društva odvetniških in notarskih uradnikov v Mariboru izraža tem potom iskreno zahvalo vsem volilcem, ki so poverili svoje zaupanje pri dne 5. februarja 1923 končanih volitvah v Pokojninski zavod kandidatom Strokovne in nadstrankarske liste. Prav posebej se še zahvaljujemo vsem onim stanovskim tovarišem in tovarišicam, ki niso poslušali sirenskih glasov anonimnega komiteja takozvanih „Združenih zasebnih nameščencev“ ter niso nasledili limancam, ki so bile od nasprotne stranke jako spretno in zahrbtno nastavljenе. S svojo možatostjo in neustrašenim nastopom ste častno dokumentirali visoko stopinjo samozobrazbe, društvene discipline in samostojnega mišljenja. Ako bi bili vsi naši kolegi in kolegije izven Maribora pokazali toliko samostojnosti in pravega pojmovanja stanovske solidarnosti, bila bi V. skupina naše liste nadkrilila listo „Združenih nameščencev“, in naš stan bi bil dobil svojega zastopnika tudi v V. skupini v načelstvu Pokojninskega zavoda.

Vam se ima naš stan zahvaliti, da je bil v V. skupini izvoljen delegat iz Vaših vrst, med tem, ko nasprotna stranka, vkljub večjemu številu izvoljenih

delegatov, ne izkazuje v nobeni skupini niti jednega delegata, ki bi pripadal stanu odvetniškega in notarskega uradništva.

Zgodovina našega stanu postavila bode za trajno na sramotilen oder vse one janičarje, ki so v Celju na sramoten način izdali naše celokupne društvene interese, nemožato prelomili večkrat dano nam besedo ter pred vso javnostjo osmešili sebe in ponižali naš stan. Sredstva, s katerimi je prevarala in zbegala peščica celjskih tovarišev ondotne kolege in **izsilila v bolnici podpis na preklicno izjavo od strani našega na smrt bolnega kandidata tov. Alberta Medvešek**, bomo pozneje z dokazi obelodanili. Onim celjskim tovarišem in kolegijam pa, ki so vkljub tej hipni zmešnjavi in lažnjivim zatrdilom, — da je naše društvo zahtevalo odstop celjskih tovarišev kot kandidatov, — volili našo listo, gre posebno topla zahvala.

Že pred volitvijo in med volilnim bojem smo dokumentirali, da delujemo na strokovni in nadstrankarski podlagi ter se bomo v prid društvenega razvoja tudi v bodoče držali tega pravilnega načela.

Z doseženim uspehom smo za prvo preizkušnjo lahko zadovoljni.

Zadovoljiv izid naj nam bode bodrilo za nadaljnje vztrajno delo na vseh poljih društvenega delovanja. Polagajmo ob vsaki priliki posebno važnost na preizkušeno geslo:

„Sloga jači, nesloga tlači“.

V Mariboru, dne 10. februarja 1923.

Predsednik:

Dragotin Gilčvert.

Tajnik:

Slavko Potrč.

Blagajnik:

Franjo Moškon.

Izvoljeni kandidati in namestniki v Pokojninski zavod na strokovni in nadstrankarski listi.

I. Strokovna edinica: Kot delegat **Evgen Lovšin**, kot namestnik **Dominik Lušin** z 311 glasovi.

II. Strokovna edinica: Kot delegat **Valentin Urbančič**, kot namestnik **Ciril Likar** s 191 glasovi.

III. Strokovna edinica: kot delegati 1. **Franjo Stepišnik**, 2. **dr. Makso Obersnel**, 3. **Franjo Lavrini**, kot namestniki 1. **Ivan Velepčič**, 2. **Jože Letnik** 3. **Anton Kerstein** z 681 glasovi.

IV. Strokovna edinica: Kot delegati 1. **Valter Lovrenčič**, 2. **Anton Stromar**, kot namestnika 1. **Edbin Bežek**, 2. **Joško Zemljič** z 374 glasovi.

V. Strokovna edinica: Kot delegata 1. **Dragotin Gilčvert**, 2. **Alojzlj Drenovec**, in kot namestnika 1. **Mg. Ciril Mayer**, 2. **Fran Jarh** z 374 glasovi.

Strokovna in nadstrankarska lista je torej **popolnoma zmaga**la v III. strokovni ediniici, v ostalih štirih

pa je dobila častno število, vsled česar ji je v načelstvu Pokojninskega zavoda zagotovljeno mesto jednega načelnika in jednega namestnika.

I. Občni zbor Pokojninskega zavoda v Ljubljani.

Dne 8. aprila 1923 vršil se je I. redni občni zbor občega pokojninskega zavoda za nameščenice v Ljubljani, katerega so se udeležili številni delegati.

Očni zbor je otvoril in vodil predsednik dvorni svetnik g. Vedernjak.

V načelstvo so bili izvoljeni: Dr. Roman Ravnihar, dr. M. Božič (namestnik), Ivo Jelačin, Ivan Avsenik (namestnik), Rih. Skubic, ing. Boncelj (namestnik), Fran Bonač, ing. Šuklje, namestnik I.; Križnič, namestnik II.; M. Ferič; dr. Jerič, ing. Kosmač (namestnik) iz skupine delodajalcev. Iz skupine delojemalcev pa gg.: Vrtovec,

Donadini (namestnik); Ivan Kralj, Celnar (namestnik); Fran Stepišnik, dr. M. Obrsnel (namestnik); Val. Kopitar, Gustav Piterle, Adolf Berkovič (namestnik I.) Hubert Pelikan (namestnik II.) Janko Bukovec, Fran Skobelj (namestnik).

V razsodišče so bili izvoljeni: Dr. Jos Hacin, Aleks. Hudovernik (nam.); dr. Ciril Pavlin, ing. Heinrich (nam.); Ante Beg, dr. Skala (nam.); dr. A. Stele, dr. Podgornik (nam.)

Računski pregledniki: dr. Fran Pavlin, dr. F. Kržan, (nam.); Leo Franke, T. Javornik (nam.)

Temu je sledilo obširno poročilo sosveta Pokojninskega zavoda ter večurne debate od strani delegatov delodajalcev in nameščenicev.

K posameznim mestoma jako burnim in zanimivim izvajanjem raznih govornikov se še povrnemo.

Kongres privatnih namještenika.

Na poziv centralne uprave Saveza Privatnih Namještenika Jugoslavije, sastao se je o uskršnim blagdanima prvi redovni kongres toga saveza. Prvog dana Uskrša obdržavali su prije podne plenumi centralne uprave i centralne financijske kontrole tog saveza svoje sjednice, na kojima su pretresani izradjeni predlozi, za sam kongres i odobreni referati, koji su bili predvidjeni, da se na kongresu drže. Poslije podne bila je predkonferenca svih kongresnih delegata, na kojoj je određen tok kongresa i polučen prethodni sporazum po svim važnijim tačkama dnevnoga reda, koji je bio vrlo bogat.

Drugi dan Uskrša otpočeo je sam kongres svojim radom. Pored cca 50 predstavnika uprave saveza i raznih mjesnih organizacija, koje su razasute po cijeloj zemlji, a koji su zastupali oko 5000 članova, bio je prisutan i velik broj predstavnika drugih staleških udruženja i korporacija. Tako su pored Glavnog Radničkog Saveza Jugoslavije i njemu priključenih sindikalnih organizacija bile zastupane medju inim i slijedeće korporacije, udruženja i t. d.: Zagrebačka Radnička Komora, Savez bankovnih činovnika Jugoslavije (Zagreb), Sekcija glazbenika (Zagreb), Udruženje jugoslavenskih inženjera i arhitekata (Zagreb), Savez gradjevnih poslovodja i risača (Zagreb), Hrvatsko farmaceutsko društvo kao sekcija saveza apotekarskih saradnika kr. SHS. (Zagreb), Osrednje društvo trgovskih nastavljenicev za Sloveniju (Maribor), i. t. d.

Kongres su osim toga pozdravile brzajavno i pismeno mnoge organizacije, od kojih ističemo tek ove: Društvo zasebnih nameščenicev (Ljubljana), Savez bankarskih, trgovačkih i industrijskih činovnika (Beograd), Društvo odvjetničkih in notarskih uradnikov kraljevine SHS. (Maribor), Savez grafičkih radnika (Zagreb) i t. d.

Osim ovih domaćih strukovnih organizacija pozdravile su kongres i mnoge inostranske organizacije privatnih namještenika, od kojih ističemo jedino pozdrav Internacionalnog Saveza Privatnih Namještenika u

Amsterdamu (Holandija), kojemu su priključene sve znatnije zemaljske organizacije svijeta, sa oko jedan milijun organizovanih članova, a kojemu pripada i Savez Privatnih namještenika Jugoslavije.

Kongres je otvorio drugi predsjednik Saveza drug Vladimir Pfeifer. Nakon pozdravnih govora prisutnih predstavnika drugarskih organizacija, konstituisao se kongres, a poslije toga on je prešao na riješavanje podnešenih izveštaja uprave saveza i njegovih mjesnih organizacija, koji su bili vrlo obilni.

Za centralnu saveznu upravu podnijeli su izveštaje centralni sekretar saveza **drug Marijan Kniewald** i centralni blagajnik saveza **drug Leon Guranovsky**. Za centralnu financijsku kontrolu podnio je pako izveštaj **drug Ferdinand Stebler**. Iz ovih izveštaja vidi se kako je Savez privatnih namještenika Jugoslavije unatoč smetnja sa sviju strana kolosalno napredovao, tako da će doskora stići na onaj stepen, na kojem je bio i prije „Obznane“. U tom pogledu bili su vrlo instruktivni izveštaji delegata mjesnih organizacija, no najbolje se to opaža iz financijskog izvešća, prema kojemu je novčani promet iznosio u godini 1920 K 458.112.58, u godini 1921. K 288.409.42, u godini 1922. K 477.430.94.

Svi su izveštaji uzeti jednoglasno na znanje, a upravi je podiljenjena razriješnica.

Nakon toga riješavao je kongres o promjeni saveznih pravila i poslovnika. Referat je podnio po tim pitanjima drug Vladimir Pfeifer. Promjenom pravila u glavnom se predvidja nova unutarnja reorganizacija saveza. Zbog porasta članstva savezni djelokrug rasčlanjuje se u zemaljske stručne skupine za namještenike svih znatnijih grana privrede, a u teritorijalnoj razdiobi predvidjaju se oblasni podsavezi. Poslovníkom su na novo regulisani članski prinosi i potpore.

Kao slijedeća tačka dnevnog reda bio je referat druga Marijana Kniewalda o: „Organizaciji i agitaciji“. On je položio glavno težište na organizovanje pri-

vatnih namještenika svih grupa u Savezu Privatnih Namještenika Jugoslavije, te na provedbu agitacije, zborovima, konferencama, sastancima i t. d. Veliku važnost su položili svi govornici na agitaciju štampom i to poglavito putem stručnog lista „Privatni Namještenik“, što ga izdaje savez. U tom pogledu stvoreni su zaključci u vidu jednoglasno prihvaćene resolucije.

Iza toga slijedio je referat druga Vladimira Pfeifera o „Sindikalnom ujedinjenju i Savez Privatnih Namještenika Jugoslavije“, koji je konačno iznio predlog za priključek Saveza Glavnom Radničkom Savezu Jugoslavije. Kod ove tačke dnevnog reda došlo je do znatnije razprave. Delegat brodske podružnice drug Ivan Fajerbah tražio je, da se savez ne priključi G.R.S.J., već da sa Savezom Grafičkih Radnika Jugoslavije i Savezom Bankovnih Činovnika obrazuje akcioni odbor, koji bi imao da radi oko integralnog ujedinjenja cijelog sindikalnog pokreta. Delegat osječke podružnice **drug Eduard Fleischer** zahtijevao je, da se odluka o pristupu u G.R.S.J. odgodi, a da se G.R.S.J. ponajprije popularizuje među članstvom. — Konačno je kongres ipak u svojoj ogromnoj većini došao do zaključka, da je interes saveza, da što prije prekine svoju dosadanju izolaciju. Iz okolnosti, da Savez Privatnih Namještenika Jugoslavije pripada svojoj stručnoj internacionali (Internacionalni Savez Privatnih Namještenika, Amsterdam-Holandija), koja stoji na bazi nezavisnosti vlasti partija, a na principima klasne borbe, kongres je povukao jedino moguću konzekvencu, te je odlučio, da savez priključi onoj jugoslavenskoj zemaljskoj centrali, koja rukovodi sa istim principima. U tom pogledu je usvojena rezolucija i to sa svim glasovima (2057) kongresnih delegata, protiv jednog (100), a uz održavanje od glasanja dvojice (154), da pristupe Glavnom Radničkom Savezu Jugoslavije, kao jedinoj sindikalnoj centrali u Jugoslaviji, koja stoji na bazi klasne borbe i nezavisnosti od svih partija.

Iza toga je na osnovu referata druga Marijana Kniewalda o „Ujedinjenju organizacija Privatnih Namještenika“ vodjena rasprava o akcijama, koje bi imala da provede uprava saveza, da se poluči integralno jedinstvo svih organizacija intelektualnih radnika, uposlenih u privredi i u slobodnim zvanjima, a na sindikalnoj osnovi. Kongres je došao do zaključka, da je i to moguće provesti samo na bazi nezavisnosti od svake partijsko-političke grupacije, a da je nužno, da se ostvari takav jedinstveni forum, kome bi pripadale sve organizovane grupe intelektualnih radnika svih grana privatne privrede i slobodnih zvanja, u koliko predstavljaju lica, koja se nalaze u službovnom odnosu. U tom smislu usvojena je jednoglasno rezolucija, s kojom je ujedno upravi saveza dat mandat, da organizuje u što kraćem roku konferenciju, na koju bi se imalo pozvati sve organizacije, koje udružuju u sebi napred okarakterizovana lica.

Konačno je kao najvažnija tačka dnevnog reda došla na raspravu rasprava o „Socijalnoj politici i Pri-

vatni Namještenici“. Drug Vladimir Pfeifer, koji je po tom pitanju podnio kongresu referat, naročito je naglasio potrebu jedinstvenih akcija, svih privatnih namještenika glede obezbeđenja; a) potpunog i beziznimnog nedeljnog počinka za namještenike svih preduzeća, bez obzira na način njihovog uposljenja; b) zakonskog ograničavanja otvaranja i zatvaranja radnji i kancelarija svih preduzeća a u neprekoračivom okviru 8-satnog radnog dana; c) izgradnja osiguranja za slučaj bolesti, nezgoda i invaliditeta i noveliranja i provedbe zakona o penzijskom osiguranja privatnih namještenika, koji važi u Sloveniji i Dalmaciji na cijelom teritoriju države i d) noveliranja i rasprostiranja zakonskih odredaba, koje važe u Sloveniji i Dalmaciji glede regulisanja službovnog odnošaja privatnih namještenika na sve pokrajine države.

U tom pogledu je bila jednoglasno usvojena naročita rezolucija.

Time je materijalni dio rasprave kongresa bio završen. Prije provedbe izbora nove uprave saveza, kongres riješavao je još o nekim pitanjima, od kojih ističemo po drugu Bogdanu Krekiću predloženu a od kongresa jednoglasno usvojenu rezoluciju, u kojoj kongres protestuje protiv protizakonitog postupka policijskih vlasti u nekim mjestima, gdje se čine velike poteškoće mjesnim organizacijama saveza.

Iza toga je kongres pristupio izboru nove centralne uprave i centralne finansijske kontrole, te delegata za opći sindikalni kongres.

Ovdje su izabrana lica, iz svih krajeva zemlje i iz svih grupa namještenika, koje savez u sebi udružuje.

U priključku na ovaj kongres obdržavao se je i čitav red odijeljenih stručnih konferenca delegata pojedinih grupa privatnih namještenika, na kojem se je riješavalo o specijalnim potrebama tih grupa, a naročito o novoj podijelbi Saveza Privatnih Namještenika Jugoslavije, na središnje zemaljske stručne skupine, prema uposljenju namještenika u kojoj privrednoj grani.

Za sada se imade na umu, da se obrazuju slijedeće stručne skupine i to: Skupina namještenika **trgovine** (sa sekcijama trgovačkih pomoćnika, kancelarijskih namještenika trgovačkih putnika i pomoćnog osoblja); skupina namještenika **industrije** (sa sekcijama komercijalnih i tehničkih namještenika te pomoćnog osoblja) skupina namještenika **špedicije** (sa sekcijama kancelarijskih, vanjskih i carinsko-posredničkih namještenika, te pomoćnog osoblja); skupina namještenika **novčarstva** (sa sekcijama kancelarijskih namještenika te pomoćnog osoblja); skupina namještenika **osiguralnih zavoda** (sa sekcijama kancelarijskih i vanjskih namještenika te pomoćnog osoblja); skupina namještenika **gradjevinarstva** (sa sekcijama administrativnih i tehničkih namještenika te pomoćnog osoblja); skupina namještenika **zadrugarstva** (sa sekcijama kancelarijskih i egzekutivnih namještenika te pomoćnog osoblja i to s naročitim obzirom s jedne strane na namještenike potrošačkih, a s druge strane na namještenike pro-

izvadjajskih zadruga); skupine namještenika **advokatskih i javno-bilježničkih** namještenika; skupine namještenika **novinarskih preduzeća**; skupine **zubotehničkih** namještenika i skupine **glazbenika**-namještenika. Skupine drugih namještenika imale bi se obrazovati, kad bi se za to ukazala potreba.

Pored toga stvorene su i principijelne odluke teritorijalne razdiobe saveznog djelokruga, tako da je za sada predvidjeno 5 oblasnih podsaveza, i to sa sedištem u **Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Splitu, Novemسادu i Ljubljani**.

Ako bi se medjutim pokazala potreba imali bi se obrazovati i daljnji podsavezi i to naročito u **Osljeku, Subotici i Mariboru**.

Najzad je jošte stvorena i odluka, da se za 22. aprila o. g. organizuju na teritoriji cijele države veliki metingi privatnih namještenika, na kojima bi se imali istaći zahtjevi glede provedbe zaštitnog zakono-

Dr. Otokar Rybař, poslanik in poobl. minister:

K vprašanju: Ali je naša kraljevina nova ali stara država?

Poyodom razsodbe mešanega nemško-jugoslovankega razsodišča v Ženevi dne 3. oktobra v 1922. letu*, ki je rešila v našo korist vprašanje, ali je naša država upravičena likvidirati imetja nemških državljanov tudi na bivših avstrijskih in ogrskih delih naše kraljevine, se je v naši javnosti zopet začelo živahneje razpravljati o vprašanju, ali je naša kraljevina nova ali stara država. V svoji znanstveni gorečnosti grejo nekateri tako daleč, da označujejo razsodbo, ki je naši državi rešila lepe milijone, za zgrešeno. In tako se nudi svetu groteskna slika, da je **nemški razsodnik v Ženevi glasoval s predsednikom in našim članom vred v korist naše teze**, ki se glasi, da se ima pri reševanju gornjega spora smatrati naša kraljevina za staro državo, dočim so nemški tožniki preje in sedaj v novih pravadah tudi po obravnavi lahko sklicujejo na celo vrsto naših znanstvenikov, ki z vsemi mogočnimi argumenti dokazujejo, da smo nova država.

Zdi se mi, da je tu treba nekoliko pojasniti.

V smislu čl. 29 versejske pogodbe imajo zavezniške države (torej tudi naša) pravico, da obdržijo in likvidirajo vsa na zavezniškem ozemlju se nahajoča imetja nemških državljanov. Glede obračuna vrednosti teh zaplenjenih imetij pa obstoji razlika med starimi in novimi državami. Dočim smejo namreč prve obdržati to vrednost za se in vporabiti v izvestnih slučajih za odškodovanje svojih državljanov, odnosno odbiti od svojih reparacijskih terjatev, morajo nove države iz likvidacije zaplenjenih imetij dobljene zneske izplačati nemškim lastnikom.

Kakor se vidi, gre za veliko razliko. Ako dokažemo, da smo stara država, ostane vse nam; ako smo nova, smemo sicer imetja zadržati, moramo pa izplačati Nemcem dotično vrnost. ed

davstva, navlastito zakonskih odredaba glede nedeljnog odmornog dana i otvaranja i zatvaranja radnji i kancelarija.

Svoj rad završio je kongres i u njegovom priključku obdržavane konference i sjednice centralne savezne uprave odlukom, da se o zaključcima ovog po svom radu važnog i obilnog kongresa izda naročiti proglas na sve privatne namještenike.

Novoizabrana centralna savezna uprava i savezna financijska kontrola obdržavale su već svoje prve sjednice, te provele svoje konstituisanje. Glavni upravni odbor izabrao je ovo predsjedništvo i to: I. predsjednik: drug Vladimir Pfeifer: II. predsjednik: drug Ivan Kramarić: I. sekretar drug Marijan Kniewald, II. sekretar drug Luka Matasović: I. blagajnik drug Stjepan Benceković, II. blagajnik drug Stjepan Gjukić. Glavni nadzorni odbor izabrao je pako svojim pročelnikom druga Josipa Jaklina, a perovodjom druga Aleksandra Farago-a.

Ker je naša vlada seveda zavzela našim interesom ugodnejše stališče, so se nemški državljani obrnili na mešano razsodišče v Ženevi, dokazajoč, da smo nova država. Pri tem so se pozivali na izvajanja dr. Sagadina, dr. Slobodana Jovanovića in drugih naših znanstvenikov.

Nemci so nam celo sploh odrekli pravico do likvidacije nemških imetij v bivših avstrijskih in ogrskih pokrajinah in jo priznali le za Srbijo in Črnogoro, toda z gori navedeno omejitvijo, da imamo kot nova država izplačati vrednost razlaščenim lastnikom.

Mešano razsodišče v Ženevi se je torej moralo baviti s vprašanjem, ali je našo državo smatrati za novo ali za staro. Zastopniki pravnih strank so se pozivali na različne avtorje (kurioznosti radi tega omenjam ker, kakor dokazujejo naši znanstveniki, da je naša kraljevina nova država, tako nemški — Issy, die privaten Rechte und Interessen im Friedensvertrage; Prof. Fleischman — to zanikujejo) preresetavali so regentove in druge oficijelne izjave in proklamacije ob aktu našega zjedinenja, no prepričevalnih dokazov, kljub več nego eno leto trajajočemu razpravljenju, ni bilo mogoče podati.

Ko sem septembra mesca l. l. nastopil službo v ministrstvu za zunanje stvari, se je to vprašanje na novo pretresalo v odd. za mednarodne pogodbe. Uspeh novega študija je bilo spoznanje, **da za rešitev našega spora v dopustnosti likvidacije nemških imetij nikakor ni potrebno, da se izpodbitno dožene juridična priroda naše države, da je torej čisto vseeno kako sodi o tem Peter ali Pavel, naši ali nemški znanstveniki, temveč da je edino merodajno, kako sodijo o tem vprašanju mirovne pogodbe.**

Ker gre za aplikacijo določb mirovnih pogodb, imelo se je torej edino-le dognati, ali nas tretirajo te pogodbe kot novo ali staro državo.

V tem oziru pa smo, po natančnem proučevanju, prišli do prepričanja, da nas vse mirovne pogodbe v mednarodnem oziru, posebno torej v oziru mednarodnih pravic in obveznosti, **postavljajo v eno vrsto z drugimi starimi državami.**

Naši razlogi so bili tako prepričevalni, da je našo tezo osvojilo ne samo mešano razsodišče, temveč da je zanjo, kakor rečeno, glasoval tudi njegov nemški član.

O našem stališču je bil izdelan referat, iz katerega naj navedem tu glavne argumente.

Na pariško konferenco je bila povabljena kraljevina Srbija, prišla pa je kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je v vseh mirovnih pogodbah, brez vsakega izrecnega sklepa, navedena kot zavezniška država, dasi je bila taka v vojni le Srbija. Ako bi šlo za novo državo (v mednarodnem oziru), bi bila morala konferenca šele dovoliti, da ona nastopi mesto iste, ki je bila povabljena in ki edino je bila zavezniška država.

V uvodu h konvenciji o zaščiti manjšin se kraljevina SHS osvobojuje od obveznosti, ki so navedene v čl. 35. berlinske pogodbe iz l. 1878. Takrat kraljevine SHS ni bilo; obveze so bile naložene kraljevini Srbiji. Ako se sedaj naša kraljevina osvobojuje od teh obvez, sledi iz tega jasno, da smatra konvencija obe državi za eden in isti pravni subjekt.

Isto velja o določbah glede pridobivanja SHS državljanstva. Dočim so namreč glede pripadnikov bivših delov a.-o. monarhije natančno navedeni pogoji, pod katerimi so postali ali lahko postanejo SHS državljani, se državljani kraljevine Srbije niti ne omenjajo in vendar ne bo nihče trdil, da oni niso SHS državljani.

Enako stoji s prejšnjimi državnimi dolgovi.

Mirovne pogodbe zelo podrobno določujejo, katere avstrijsko-ogerske in skupne državne dolgove ima naša država prevzeti. O srbskih dolgovih pa sploh ni govora in vendar ni dvoma, da jih mora država plačati.

Očividno v enem in drugem slučaju konferenca ni dvomila o istovetnosti in nepretrgani kontinuiteti Srbije in kraljevine SHS.

Sicer pa se nahaja v senžermenski in trianonski pogodbi člen, v katerem so nove države imenoma navedene. To je čl. 248 odnosno čl. 251, ki določuje valuto in tečaj, po katerem se imajo plačati predvojni privatni dolgovi. Tu se razlikuje med starimi in novostvorjenimi državami in se kot novostvorjeni navajate Češkoslovaška in Poljska.

Čl. 271 odnosno 254 potrjujeta to razlikovanje in označujeta v gori citiranih dveh člankih navedeni dve državi kot „les Etats nouvellement créés“ (kot novostanovljeni državi).

Razsodba ženevskega mešanega razsodišča se sklicuje pred vsem na ta razlog in odbija nemško tožbo, ki je nam pravico do likvidacije odrekala.

Sicer pa — in to naj služi v pomirjenje naših državopranikov, ki vidijo v naši državi novo tvorbo — ženevsko razsodišče izrecno priznava, — četudi je sporno vprašanje iz čisto znanstvenega stališča „discutable“ in če bi se celo iz tega stališča imelo odločiti v smislu tožiteljčne teze, o čemur pa razsodišče v tem slučaju nima soditi, bi vse eno ostalo resnično, da z ozirom na gori navedene določbe ni mogoče smatrati državo SHS kot „novostvorjeno državo“ **v smislu senžermenske in trianonske pogodbe** (podčrtano tudi v izvorniku).

Našim znanstvenikom je torej še vedno odprta možnost, da tudi naprej razpravljajo o vprašanju, ali je naša kraljevina v **državopravnem** oziru stara ali nova država, (kakor so se v a.-o. monarhiji do njene neslavne smrti pričkali o tem, ali je to realna unija, zvezna država, državna zveza ali pa nestvor „sui generis“); **v mednarodnem oziru in za aplikacijo mirovnih pogodb pa jo bo, v veliko našo korist, treba priznati kot staro**, istotako kakor je po l. 1876. „nova“ a.-o. monarhija v mednarodnem oziru ostala isti pravni subjekt, kakor prejšnja „avstrijska carevina“.

* Opomba uredništva: Ta razsodba je bila priobčena v novemberski številki Odvetniške pisarne 1922.

Društvene vesti.

Naše društvo je zapustila marljiva in dolgoletna članica in zadnji čas odbornica gospodična Ivanka Resman, ki je bila vestna uradnica pisarne g. dra Vladimira Sernec v Mariboru.

Marsikatero uro svojega prostega časa je žrtvovala naši organizaciji. Želeti bi bilo, da bi imela veliko posnemalk.

Dobila je novo službo v tovarni na Lescah ter ji želimo obilo sreče v njenem domačem in lepem gojenjskem kraju.

* * *

Upravništvo našega glasila je opetovano pozivalo gg. šefe, kakor tudi uradništvo, da poravna ostalo naročnino za minulo leto. Žal, da se je tem pozivom odzvalo le malo naročnikov.

Sedaj smo naročnike, ki so s plačilom naročnine v zamudi, opozorili po dopisnici, da poravnajo zaostalo naročnino, a tudi to z zelo slabim uspehom.

Vsakega, ki je list dobival in ga obdržal smatramo za naročnika, ki je dolžan naročnino poravnati. V prvi številki 1921 smo omenili, da pošljemo isto na ogled, kdor jo pa ne vrne, ga bomo smatrali za

naročnika. Tako je tudi pri političnih listih in knjigah.

Namesto plačila, prihajajo odgovori, posebno od gospodov šefov „sem sprejel le par številčk.“ Mi smo vsakemu poslali vse izišle številke našega glasila. Če pa eden ali drugi ni prejel vseh številčk, ni naša krivda. Mogoče, da si uradništvo, ki z malimi izjemami posebno na Kranjskem ni naročeno na list, izposodi iz radovednosti došle številke, ki ne pridejo več v roke naslovljencu. Sicer pa je bila možna tudi reklamacija.

Že opetovano smo se obrnili na naše tovariše v Trstu in Gorici, da bi nam poročali o tamošnjih razmerah. Naše društvo je v pretečenem letu pošiljalo naše stanovsko glasilo vsem slovenskim šefom in uradnikom v Trstu in Gorici. So nekateri šefi in po večini uradniki plačali naročnino za minulo leto, a jih je dosti, ki niso našega glasila niti vrnili, niti na naš poziv v minulem mesecu poravnali zaostale naročnine. Mi smo vse one gg. šefe in uradnike v Trstu in v Gorici, ki so

v minulem letu prejeli in so z naročnino v zamudi pozvali, da nam taisto poravnajo na naš račun pri podružnici Ljubljanske kreditne banke v Trstu ali v Gorici.

Mi pričakujemo tako od gg. šefov kakor uradnikov, ki so z naročnino v zamudi, da nam isto nakažejo potom Ljubljanske kreditne banke.

S tem, da nam lista niso vrnili, so nam povzročili precejšno škodo, ne samo, da smo vsakokrat tiskali potrebno število našega glasila tudi za nje, temveč tudi s poštnino.

Mi še enkrat ponovno vabimo gg. šefe, kakor tudi uradništvo, da nam ostanejo zvesti in da nam nakažejo naročnino za minulo in tekoče leto. Od uradništva pa pričakujemo, da bode, če tudi po državnih mejah ločeno od nas, nam ostalo zvesto in nas podpiralo tako z naročnino, kakor tudi z dopisi.

